

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
адміністрування
Кафедра менеджменту та адміністрування

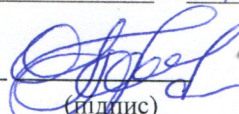
СИЛАБУС
Міжнародний бізнес

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис) О.М. Руденко
(прізвище та ініціали)

« 26 » 08 20 24 р.

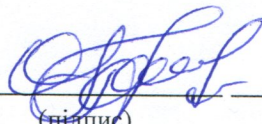
Розробник: Попело Ольга Володимирівна, професор, д.е.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

Протокол від «26» серпня 2024 р. № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Попело О.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	вибіркова
Мова викладання	англійська
Рік навчання та семестр	4 курс, 1 семестр, спеціальність Менеджмент, перший рівень вищої освіти (бакалаврський)
Викладач	Попело Ольга Володимирівна професор кафедри менеджменту та адміністрування, д.е.н., доцент
Профайл викладача	https://pumo.stu.cn.ua/kafedra/vikladachi-kafedri/ https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/09/profil-vykladacha_popelo-o.v..pdf
Контакти викладача	o.popelo@stu.cn.ua

Анотація курсу. Вивчення дисципліни «Міжнародний бізнес» обумовлено необхідністю вивчення теоретичних основ та опанування практичного підґрунтя для ефективного ведення міжнародного бізнесу в умовах глобалізації.

Мета та цілі курсу. Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародний бізнес» є формування науково-професійного світогляду доктора філософії спеціальності «Менеджмент» щодо міжнародного бізнесу та глобалізації, пов'язаної з вивченням видів і форм сучасної міжнародної підприємницької діяльності, питань організації та управління у міжнародному бізнесі, сучасних аспектів глобалізації бізнесу, а також формування у здобувачів креативного стилю підприємницького мислення, відповідних компетенцій на основі засвоєння основних теоретичних положень та опанування необхідними практичними навичками, що дозволяють ефективно здійснювати цю діяльність на практиці.

Результати навчання. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК 16. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 18. Аналізувати міжнародне середовище бізнесу на сучасному етапі розвитку світової економіки та оцінювати можливості здійснення міжнародних операцій вітчизняними підприємствами з точки зору економічної доцільності та комерційної ефективності.

2. Пререквізити. Вивчення навчальної дисципліни «Міжнародний бізнес» базується на знаннях, отриманих із навчальних дисциплін: «Основи менеджменту», «Основи підприємницької діяльності», «Міжнародний менеджмент».

3. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	22
Практичні заняття	18
Самостійна робота	80
Індивідуальне завдання – завдання на практичних заняттях	
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	4

Форма проведення занять: лекційні, практичні заняття, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів тощо).

4. Тематика курсу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Тема 1. Сутність міжнародного бізнесу, його характерні риси та періодизація розвитку

Суть міжнародного бізнесу. Визначення економічної сутності поняття «міжнародний бізнес» у площині його як явища і процесу міжнародної економічних відносин. Суб'єкти та види міжнародного бізнесу. Причини формування і розвитку міжнародного бізнесу. Характерні риси міжнародного бізнесу. Основні аспекти мотивації, що спонукають міжнародну компанію здійснювати міжнародний бізнес. Періодизація розвитку міжнародного бізнесу за концепцією американського дослідника Р. Робінсона.

Тема 2. Середовище міжнародного бізнесу та його характеристика

Бізнес-середовище діяльності міжнародної компанії. Аналіз чинників внутрішнього і зовнішнього середовища міжнародного бізнесу. Особливості міжнародного бізнес-середовища. Структура бізнес-середовища. Особливості аналізу бізнес-середовища міжнародних компаній.

Тема 3. Сучасні аспекти глобалізації бізнесу

Сутність понять «глобалізація», «глобалізація ринків», «глобалізм», «глобалістика», «глобальна відповідальність», «глобальна інтеграція», «глобальна цивілізація», «глобальне мислення», «глобальний менеджмент» та ін. Зміст та ознаки глобалізації. Структуризація глобалізаційного процесу. Основні соціально-економічні передумови глобалізації. Переваги, труднощі та ризики глобалізації. Рівні та моделі глобалізації. Основні глобалістські школи. Шляхи вирішення глобальних проблем сучасності та вплив на них міжнародних організацій.

Тема 4. Становлення глобального менеджменту міжнародного бізнесу

Поняття глобального управління та глобального менеджменту. Концепції глобального управління: синонімічна, планетарна, наднаціональна концепція глобального менеджменту. Розбіжності інтересів та зміни в організації, спрямовані на підвищення її ефективності. Глобальний менеджмент і природне середовище. Особливості глобального управління людськими ресурсами в багатокультурному середовищі.

Тема 5. Міжнародний електронний бізнес та електронна комерція

Глобальне інформаційне суспільство та інформаційна економіка. Стадії становлення інформаційної економіки. Види електронного бізнесу та торговельні системи в Інтернет-середовищі: електронні банки, електронна комерція, електронні НДР і ДКР, електронне навчання, електронна пошта, електронний маркетинг. Класифікація торговельних Інтернет-систем. Поняття електронної комерції та її категорії. Структурно-функціональні складові електронного бізнесу. Сфери поширення електронної комерції. Переваги електронної комерції для постачальників та покупців. Проблеми електронної комерції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАГАЛЬНООРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА СПЕЦИФІКА ВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Тема 6. Особливості прийняття рішень у міжнародному бізнесі

Теоретичні засади прийняття управлінських рішень. Суть поняття «міжнародні рішення» та особливості процесу їх прийняття. Фактори, що впливають на рівень централізації і децентралізації рішень у міжнародних операціях. Класифікація управлінських рішень.

Особливості прийняття рішень у міжнародних корпораціях. Вплив національних культур на прийняття управлінських рішень.

Тема 7. Управління людськими ресурсами в міжнародному бізнесі

Особливості управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях. Базові постулати на які спирається процес управління людськими ресурсами. Основні завдання управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях. Елементи системи управління людськими ресурсами міжнародної корпорації. Методи стимулювання персоналу міжнародних фірм. Навчання та адаптація кадрів у міжнародному бізнесі. Процес організації професійного навчання у міжнародній фірмі. Команди у міжнародних корпораціях та основні кроки їх створення. Поняття «міжнародна команда», ролі в команді та правила організації командної роботи у міжнародних корпораціях.

Тема 8. Керівництво і комунікації в міжнародному бізнесі

Особливості керівництва в міжнародних корпораціях. Структура управлінських кадрів міжнародних компаній. Основні моделі формування вищого менеджменту міжнародної компанії. Стилi керівництва у міжнародних компаніях. Моделі кар'єри керівників корпорації. Природа та основні типи міжнародних комунікацій. Особливості та бар'єри міжнародних комунікацій.

Тема 9. Стратегії для конкуренції на міжнародних ринках

Чинники виходу компаній на світовий ринок та види міжнародних стратегій. Відмінності в рівні виробничих витрат у різних країнах, коливання обмінних курсів, торговельна політика національної влади у різних країнах, стратегічні можливості діяльності компанії на світовому ринку. Сутнісні характеристики багатонаціональної і глобальної стратегій та основні відмінності між ними. Міжнародна стратегія фірми та необхідність стратегічного планування в у сучасних міжнародних компаніях. Рівні стратегій. Види стратегічних орієнтацій міжнародних компаній. Процес стратегічного планування та його етапи. Моделі стратегічного управління в корпораціях. Види міжнародних стратегій та методи їх вибору в умовах невизначеності.

Тема 10. Організаційний фактор у міжнародному бізнесі

Особливості організаційного проектування, організаційної структури та функцій організації у міжнародному бізнесі. Процес вибору моделі організаційної структури у міжнародному бізнесі в залежності від ступеня інтернаціоналізації фірми. Форми організаційних структур управління міжнародним бізнесом. Сучасні інтегровані структури у міжнародному бізнесі. Основні форми корпоративної інтеграції у міжнародному бізнесі. Чинники, що спричинили зростання і розвиток міжнародного бізнесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Тема 11. Валютний ринок і світова фінансова система та їх вплив на розвиток бізнесу

Сутність понять «світовий фінансовий ринок», «ринок грошей», «ринок капіталів», «міжнародний фінансовий центр», «валютний ринок», «валюта», «національна валюта», «іноземна валюта», «валютний курс», «фіксований валютний курс», «плаваючий валютний курс», «котирування валюти», «крос-курс», «конвертованість валюти», «валютні операції», «конверсійні операції», «операції «спот», «строкові валютні операції», «форвардні валютні операції», «ф'ючерсні валютні операції», «опціон», «своп», «валютна система», «національна валютна система», «регіональна валютна система», «світова валютна система», «європейська валютна система» та ін. Суб'єкти світового фінансового ринку та основні його функції.

Чинники, напрями та форми руху капіталу надсвітовому фінансовому ринку. Валютний ринок та еволюція його структури. Об'єкти і суб'єкти валютного ринку. Класифікація валютного ринку. Україна і міжнародні фінансові інституції.

Тема 12. Система міжнародних розрахунків і платіжний баланс

Поняття міжнародних розрахунків. Суб'єкти міжнародних розрахунків, чинники та фактори впливу на стан міжнародних розрахунків. Вибір форми розрахунків. Поняття платіжного балансу. Структура та методика складання платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ. Типи операцій платіжного балансу. Поняття торговельного балансу та особливості зовнішньоторговельної політики у світовому господарстві.

Тема 13. Міжнародний інвестиційний ринок та його вплив на розвиток міжнародного бізнесу

Теоретичні засади формування міжнародних інвестиційних ресурсів. Міжнародний інвестиційний ринок в умовах глобалізації. Вплив іноземних інвестицій на розвиток світової економіки. Чинники вивезення капіталів. Державні і приватні інвестиції. Причини привабливості прямих інвестицій для приймаючої сторони та можливі негативні аспекти впливу прямих інвестицій.

Тема 14. Практика ведення міжнародних переговорів

Сутність, типи, прийоми ділових переговорів та підготовка до їх проведення. Поняття переговорів у сфері ділових відносин. Стратегічні підходи до проведення переговорів. Способи ведення міжнародних переговорів. Тактичні прийоми, що застосовуються під час переговорів. Особливості переговорного процесу у міжнародних відносинах.

Тема 15. Етика та соціальна відповідальність міжнародного бізнесу

Значення етики для глобального менеджера. Основні характеристики етичного ведення міжнародного бізнесу. Соціальна відповідальність міжнародного бізнесу.

5. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Оцінка курсу «Управління логістичними процесами на підприємстві» відбувається за 100-бальною системою та охоплює поточний контроль - до 60 балів, в тому числі: виконання практичних завдань - 30 балів; модульні контрольні роботи – 30 балів та підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів. Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену під час екзаменаційної сесії у тестовій формі у системі дистанційного навчання Moodle. 40 тестових завдань, за правильне виконання яких максимально можна отримати 40 балів. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки з екзамену.
Вимоги до звіту з практичних робіт	Звіт з виконання практичних робіт оцінюється за 30-бальною шкалою. Завдання викладач озвучує на кожному практичному занятті. Виконання практичних завдань повинно відповідати вимогам, зазначеним у методичних вказівках. Робота виконується самостійно з дотриманням правил академічної доброчесності і подається в електронній формі у системі дистанційного навчання Moodle.
Практичні заняття	У ході практичних занять передбачається розгляд теоретичних положень відповідно до тематичного плану занять, докладно розбираються приклади і вирішуються практичні кейси, задачі. На кожному практичному занятті ЗВО отримує індивідуальне завдання.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здані модульні контрольні роботи та звіт з виконання практичних робіт. Мінімум 25 балів за результатами поточного контролю. У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав в повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання екзамену під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка».

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи міжнародного бізнесу та глобалізації		20
1	Сутність міжнародного бізнесу, його характерні риси та періодизація розвитку	4
2	Середовище міжнародного бізнесу та його характеристика	4
3	Сучасні аспекти глобалізації бізнесу	4
4	Становлення глобального менеджменту міжнародного бізнесу	4
5	Міжнародний електронний бізнес та електронна комерція	4
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Загальноорганізаційні процеси та специфіка ведення міжнародного бізнесу		20
6	Особливості прийняття рішень у міжнародному бізнесі	4
7	Управління людськими ресурсами в міжнародному бізнесі	4
8	Керівництво і комунікації в міжнародному бізнесі	4
9	Стратегії для конкуренції на міжнародних ринках	4
10	Організаційний фактор у міжнародному бізнесі	4
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Ключові питання міжнародного бізнесу		20
11	Валютний ринок і світова фінансова система та їх вплив на розвиток бізнесу	4
12	Система міжнародних розрахунків і платіжний баланс	4
13	Міжнародний інвестиційний ринок та його вплив на розвиток міжнародного бізнесу	4
14	Практика ведення міжнародних переговорів	4
15	Етика та соціальна відповідальність міжнародного бізнесу	4
Усього поточний і проміжний модульний контроль		60
Семестровий контроль (Екзамен)		40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проекту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)	задовільно	
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

6. Політики курсу. «У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні завдання або не набрав мінімально необхідну кількість балів (25), він не допускається до складання екзамену»

під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамену складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету або у Teams у відповідності до затвердженого розкладу.

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі звіту з виконання практичних завдань оцінюється в 1 бал за кожну практичне завдання. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів.

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні практичних та модульних контрольних робіт (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Визнання результатів навчання у

неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

7. Рекомендована література.

1. Міжнародний менеджмент : підручник / [М. П. Бутко, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська та ін.] ; за заг. ред. М. П. Бутка. – Чернігів : ЧНТУ, 2018. – 410 с.
2. Міжнародні економічні відносини та менеджмент в умовах посилення глобалізаційних процесів. Навчальний посібник / І.М. Бутко, М.П. Бутко, Ж.В.Дерій та ін..// за заг.ред. С.М. Шкарлета та М.П. Бутка. - К.: Центр учбової літератури, 2016.-528 с.
3. Marakas G., O'Brien J. "Introduction to Information Systems" McGraw-Hil. (16th Ed)., 2012 – 768 p.
4. Ivanova N., Popelo O., Avhustyn R., Rusak O., Proshchalykina A. (2022). Marketing Strategy of the Small Business Adaptation to Quarantine Limitations in the Sphere of Trade Entrepreneurship. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, 22(1), 149-160. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.1.21>.
5. Popelo O., Tulchynska S., Andriushchenko O., Shepelenko S., Falko M., Shut S. (2024). Blockchain technologies as a factor of the financial sustainability management of the enterprise and the e-commerce development. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 102(17), 6302-6316. <https://www.jatit.org/volumes/Vol102No17/1Vol102No17.pdf>.
6. Popelo O., Tulchynska S., Krasovska G., Kistiunik O., Raichava L., Mykhalchenko O. (2023). The impact of the national economy digitalization on the efficiency of the logistics activities management of the enterprise in the conditions of intensifying international competition. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 101(1),123-134. <http://www.jatit.org/volumes/Vol101No1/11Vol101No1.pdf>
7. Forsgren M. (2008) Theories of the Multinational Firm: A Multidimensional Creature in the Global Economy.

